

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.009.01.2019

Mariusz Kałużny
Centralny Ośrodek Sportu, ul. Łazienkowska 6A,
00-449 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.172.2019 Komisji Rozstrzygającej
z dnia 12 listopada 2019 r.

P/19/087 – Korzystanie z obiektów Centralnego Ośrodka Sportu przez osoby niepełnosprawne

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Centralny Ośrodek Sportu, ul. Łazienkowska 6A, 00-449 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Kałużny, Dyrektor COS, od 20 lipca 2018 r. ¹ W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: <ul style="list-style-type: none">– Cezary Jurkiewicz, od 15 grudnia 2015 r. do 3 kwietnia 2017 r.– Tomasz Koziński, od 4 kwietnia 2017 r. do 19 czerwca 2018 r., (akta kontroli str. 3-8)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania na rzecz zapewnienia odpowiednich warunków dla szkolenia sportowego osób niepełnosprawnych.2. Udostępnianie i wykorzystanie bazy COS dla potrzeb sportu osób niepełnosprawnych i zrzeszających je organizacji.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (I połowa) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Zbigniew Łabęcki, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/120/2019 z 21 maja 2019 r.2. Stanisław Wlazło, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/133/2019 z 4 czerwca 2019 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ Pełniący obowiązki Dyrektora COS w okresie od 14 czerwca do 19 lipca 2018 r.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, zw. dalej „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Centralny Ośrodek Sportu w Warszawie⁴, wraz z Ośrodkami Przygotowań Olimpijskich⁵, nie w pełni był przygotowany do świadczenia usług w zakresie sportu osób niepełnosprawnych. Nie zapewniono bowiem możliwości szkolenia sportowego we wszystkich dyscyplinach paraolimpijskich⁶. Baza noclegowa Ośrodka w Giżycku nie była przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Z kolei hale „Torwar” w ogóle nie umożliwiały organizacji szkoleń sportowych osób niepełnosprawnych ruchowo, z uwagi na liczne bariery architektoniczne oraz brak stosownego zaplecza (szatnie, umywalnie).

W kontrolowanym okresie, w poszczególnych OPO tylko w nieznacznym stopniu realizowano zadania z zakresu przystosowania istniejącej infrastruktury sportowej i towarzyszącej dla ww. osób⁷. COS w Warszawie w ogóle nie podejmował działań na rzecz przystosowania hal Torwar w tym zakresie, pomimo że nie były one przystosowane dla potrzeb sportu osób niepełnosprawnych, a także nie w pełni przystosowano je dla niepełnosprawnych widzów. Nie podejmowano też kompleksowych działań na rzecz promocji tej części infrastruktury, która była dostępna dla osób niepełnosprawnych. Na stronach internetowych COS, jedynie Ośrodki w Spale i Władysławowie zawarły stosowne informacje.

W efekcie powyższego, polskie związki sportowe i inne organizacje zrzeszające niepełnosprawnych sportowców tylko w ograniczonym zakresie⁸ korzystały z oferty szkoleniowej COS, pomimo że przy planowaniu akcji szkoleniowych traktowane były na równych warunkach z innymi równorzędnymi organizacjami sportowymi.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania COS w Warszawie w zakresie zlecenia usług marketingowych. W ocenie NIK nieuzasadnione było zlecenie tych usług podmiotom zewnętrznym, z uwagi na możliwość realizacji tych zadań przy wykorzystaniu potencjału pracowników zatrudnionych w COS.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej zw. „COS w Warszawie”.

⁵ Dalej zw. „COS-OPO”, „OPO” lub „Ośrodkiem”.

⁶ Spośród 29 dyscyplin paraolimpijskich zapewniono możliwość uprawiania 19-stu (65,5%).

⁷ Wartość wykonanych prac w tym zakresie stanowiła ok. 7% łącznej kwoty wydatków inwestycyjnych.

⁸ W kontrolowanym okresie zorganizowano 57 zgrupowań niepełnosprawnych seniorów (4,2% ogółu zgrupowań seniorów) i 10 zgrupowań niepełnosprawnych juniorów (0,7%). Szkolenia stacjonarne zorganizowano w liczbie 4.615 osobodni (3,3%) w przypadku niepełnosprawnych seniorów i 1.089 (0,7%) w przypadku juniorów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania na rzecz zapewnienia odpowiednich warunków dla szkolenia sportowego osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1. W statucie COS wskazano, że przedmiotem działalności podstawowej tej jednostki jest tworzenie warunków organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych dla szkolenia sportowego prowadzonego przez polskie związki sportowe i inne podmioty działające w zakresie kultury fizycznej, w tym realizacja zadań związanych z przygotowaniem kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata oraz mistrzostwach Europy, m.in. poprzez:

- budowę, przebudowę, montaż, remont i utrzymanie obiektów sportowych;
- usługi w zakresie szkolenia sportowego dla polskich związków sportowych i innych podmiotów działających w zakresie kultury fizycznej;
- współorganizowanie zawodów sportowych;
- oddawanie do korzystania obiektów sportowych;
- tworzenie warunków promocji zdrowia oraz udzielania świadczeń zdrowotnych.

W regulaminie organizacyjnym COS i regulaminach Ośrodków Przygotowań Olimpijskich w Giżycku, Władysławowie, Wałczu, Spale, Szczyrku i Zakopanem wskazano zadania ich poszczególnych komórek organizacyjnych z zakresu działalności podstawowej i innej niż podstawowa, bez wyodrębnienia działań z zakresu sportu osób niepełnosprawnych.

W dniu 12 czerwca 2019 r. Minister Sportu i Turystyki zatwierdził *Strategię Rozwoju Centralnego Ośrodka Sportu na lata 2019-2022*¹⁰. W Strategii uwzględniono działania w zakresie sportu niepełnosprawnych. Dokument ten określał m.in., że wizją COS w ww. horyzoncie czasowym jest otwarcie się na sport osób niepełnosprawnych poprzez dostosowanie (w miarę możliwości) obiektów sportowych do wymagań tych osób. Do celów strategicznych zaliczono maksymalizację wykorzystania bazy COS, w tym zwiększenie szkolenia paraolimpijskiego w sportach, które mogą być realizowane w tej jednostce oraz dostosowanie wszystkich nowo wybudowanych obiektów sportowych dla potrzeb sportu paraolimpijskiego.

Strategia Marketingowa Centralnego Ośrodka Sportu, wprowadzona zarządzeniem Dyrektora COS z dnia 30 maja 2014 r. stanowiła m.in., że:

- COS winien dbać o dobre relacje z polskimi związkami sportowymi i organizacjami osób niepełnosprawnych, a jednym z celów marketingowych jego działalności powinno być zwiększenie współpracy z polskimi związkami sportowymi;
- do produktów strategicznych COS zalicza się rehabilitację, a w niej turnusy aktywnej rehabilitacji grup osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 9-164)

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ We wcześniejszym okresie COS nie posiadał zatwierdzonej Strategii Rozwoju Centralnego Ośrodka Sportu.

2. Spośród 23 letnich¹¹ i sześciu zimowych¹² dyscyplin paraolimpijskich, COS był technicznie przygotowany do świadczenia usług w zakresie zarówno rozgrywek sportowych (baza sportowa), jak i możliwości realizacji zgrupowań stacjonarnych (baza socjalno-bytowa) w odniesieniu do 18 dyscyplin letnich (boccia, judo, kajakerstwo, koszykówka na wózkach, lekkoatletyka, łucznictwo, piłka nożna pięcio- i siedmioosobowa, piłka siatkowa na siedząco, pływanie, podnoszenie ciężarów, rugby na wózkach, szermierka na wózkach, taniec na wózkach, tenis na wózkach, tenis stołowy, triathlon i wioślarstwo) oraz jednej zimowej (narciarstwo biegowe).

(akta kontroli str. 615-625)

3. W latach 2017-2019 (do kwietnia) w COS zrealizowano następujące zadania w zakresie przystosowania i wyposażenia obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych (podane kwoty zawierają podatek VAT):

- OPO w Giżycku: (w nw. zadaniu brak możliwości wyszczególnienia nakładów na zapewnienie potrzeb niepełnosprawnych):
 - 2017 r.: przebudowa pomieszczenia sauny w hali sportowej, w tym przystosowanie toalety, drzwi i kabin prysznicowych dla osób poruszających się na wózkach (ogółem 410.820,00 zł, w tym: 300.000,00 zł – dotacja celowa z Ministerstwa Sportu i Turystyki¹³);
- OPO w Zakopanem:
 - 2018 r.: przebudowa pływalni, w tym wyposażenie obiektu w dźwig osobowy, platformę schodową, podnośniki pionowy i mobilny (387.276,61 zł, w tym 307.538,71 zł z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej¹⁴), w ramach modernizacji systemu kontroli dostępu przy skoczni narciarskiej Wielka Krokiew – instalacja bramki uchyłnej (14.514,00 zł, w tym 11.800,00 zł z FRKF),
 - 2019 r.: przebudowa internatu sportowego, w tym zamontowanie dźwigu osobowego (100.000,00 zł, w tym 81.300,81 zł z FRKF);
- OPO w Szczyrku:
 - 2017 r.: wykonanie pochylni przy budynku kolei linowej (49.415,50 zł, środki własne);
- OPO w Spale:
 - 2017 r. - zakup wózka inwalidzkiego do gabinetu medycznego w hali gier plażowych i szyny do ćwiczeń stawu kolanowego do gabinetów fizjoterapii (21.030,00 zł, środki własne),
 - 2018 r. – zakup wyposażenia do gabinetów fizjoterapii, tj.: bieżni antygravitacyjnej, stołów do masażu i wanien do balneoterapii (322.259,98 zł, dotacja celowa z MSiT);
- OPO w Wałczu (w ramach nw. zadań brak możliwości wyszczególnienia nakładów na zapewnienie potrzeb niepełnosprawnych):
 - 2017 r. – remont pokoi w internacie sportowym, w tym przystosowanie łazienek do potrzeb niepełnosprawnych (ogółem 698.641,00 zł, środki własne),
 - 2018 r. – budowa areny lekkoatletycznej, w tym system mocowania wózków na rzutni do pchnięcia kulą (ogółem 1.273.073,78 zł, w tym 980.001,30 zł z FRKF),

¹¹ Boccia, goalball, jeździectwo, judo, kajakerstwo, kolarstwo, koszykówka na wózkach, lekkoatletyka, łucznictwo, piłka nożna 5 - i 7-osobowa, piłka siatkowa na siedząco, pływanie, podnoszenie ciężarów, rugby na wózkach, strzelectwo sportowe, szermierka na wózkach, taniec na wózkach, tenis na wózkach, tenis stołowy, triathlon, wioślarstwo, żeglarstwo.

¹² Curling na wózkach, hokej na sledgech, narciarstwo biegowe, biathlon, narciarstwo zjazdowe, snowboard.

¹³ Dalej zw. „MSiT”.

¹⁴ Dalej zw. „FRKF”.

- 2017 r. – 2018 r. – rozbudowa stołówki, w tym bramka wejściowa i łazienka, przystosowane do potrzeb niepełnosprawnych - w 2017 r. - 1.888.257,94 zł, w tym 1.474.100,00 zł z FRKF i w 2018 r. – 242.310,00 zł (środki własne).

Pozostałe jednostki (COS w Warszawie oraz OPO we Władysławowie) nie wykonywały w badanym okresie inwestycji, remontów lub zakupów inwestycyjnych w zakresie realizacji potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ogółem, wartość wydatków na inwestycje i zakupy inwestycyjne COS wyniosła: 52.626,6 tys. zł w 2017 r., 18.105,2 tys. zł w 2018 r. i 4.445,4 tys. zł w I połowie 2019 r.

(akta kontroli str. 165-172, 1015)

Dla środków własnych, zarówno COS w Warszawie, jak i OPO opracowywały plany inwestycyjne i remontowe oraz sprawozdania z wykonania planów. Nie opracowywano natomiast takich planów i sprawozdań w odniesieniu do środków zewnętrznych – z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej oraz dotacji budżetowej.

Dyrektor COS wyjaśnił, że wynikało to z charakteru przyznanego dofinansowania i ustaleń z Ministerstwem Sportu i Turystyki.

(akta kontroli str. 173-285, 1056)

COS nie korzystał z innych środków zewnętrznych (poza dotacją z MSiT oraz środkami FRKF) w celu finansowania inwestycji z zakresu sportu niepełnosprawnych (np. z funduszy europejskich, czy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych).

Dyrektor COS wyjaśnił, że:

- wielokrotnie zapoznawano się z programami dofinansowania różnych przedsięwzięć ze środków UE, jednak Ośrodek nie spełniał kryteriów udziału w żadnym z nich,
- obiekty COS są obiektami typowo sportowymi i nie kwalifikują się o dofinansowanie ze środków PFRON, które przeznaczone są na dofinansowanie robót budowlanych służących rehabilitacji.

(akta kontroli str.1013, 1056)

4. Przy planowaniu zgrupowań COS konsultował się z organizacjami sportowymi, w tym zajmującymi się sportem osób niepełnosprawnych¹⁵.

W COS funkcjonowała ewidencja miejsc objętych rezerwacją zgrupowań szkolenia centralnego polskich związków sportowych (System Rezerwacji Makro Trisoft).

Etapy prac i zasady planowania lokowania akcji szkoleniowych polskich związków sportowych w COS-OPO (w tym zrzeszających sportowców niepełnosprawnych) przedstawiały się następująco:

- skierowanie pism do polskich związków sportowych z prośbą o przekazanie projektu planu zgrupowań, imprez i innych akcji szkoleniowych mających się odbyć w COS-OPO. W przypadku I kw. danego roku odpowiedzi należało udzielać do 20 listopada roku poprzedniego, w przypadku kolejnych trzech kwartałów – do 20 lutego danego roku;
- skierowanie pism do Ośrodków Przygotowań Olimpijskich z prośbą o przekazanie informacji o ilości miejsc noclegowych, jaką w poszczególnych okresach danego roku będzie dysponował COS-OPO (m.in. po uwzględnieniu przerw remontowych i wstępnie przyjętych przez COS-OPO akcji szkoleniowych);
- opracowanie planu lokalizacji zgrupowań w poszczególnych COS-OPO na podstawie otrzymanego projektu planu akcji szkoleniowych polskich związków sportowych;

¹⁵ Polskimi związkami sportowymi, Polskim Związkiem Sportu Niepełnosprawnych „START”, czy Polskim Komitetem Paraolimpijskim.

- przekazanie do COS-OPO planów akcji szkoleniowych polskich związków sportowych z prośbą o przyjęcie do realizacji;
- przekazanie do polskich związków sportowych potwierdzenia¹⁶ przyjętych do realizacji akcji szkoleniowych w COS-OPO.

Zasady współpracy pomiędzy COS a podmiotami realizującymi zadania z zakresu sportu kwalifikowanego niebędącymi polskimi związkami sportowymi, odbywały się po zabezpieczeniu potrzeb szkolenia sportu centralnego realizowanego przez polskie związki sportowe. Podmioty te rezerwowały miejsca bezpośrednio w COS-OPO.

Planowanie zgrupowań i akcji szkoleniowych dla podmiotów zrzeszających sportowców niepełnosprawnych odbywały się na takich samych zasadach, jak w przypadku sportowców pełnosprawnych.

(akta kontroli str.444-614)

5. W działalności promocyjnej COS w zakresie zainteresowania swoją ofertą usługową polskich związków sportowych i innych podmiotów prowadzących działalność sportową nie wyszczególniono działań w zakresie sportu osób niepełnosprawnych.

W kontrolowanym okresie COS zawarł trzy umowy w sprawie świadczenia usług z zakresu doradztwa marketingowego z dwoma firmami („firma nr 1” i „firma nr 2”). W zakres umów wchodziło m.in. promowanie działalności COS w jak największej liczbie środowisk, w tym w środowisku sportowym i na imprezach sportowych. Umowy zawarte z firmą nr 1 obowiązywały w okresie od 1 lipca 2017 do 31 lipca 2018 r. oraz od 1 września 2018 r. do 31 stycznia 2019 r., umowa z firmą nr 2 – w okresie od 1 lutego 2019 r. do 30 kwietnia 2019 r.

(akta kontroli str. 86-87, 665-689)

Ponadto, na stronie internetowej COS i Facebook COS umieszczano materiały (46 linków z lat 2017 -2019), które zawierały:

- informacje o medalistach paraolimpijskich oraz o imprezach paraolimpijskich organizowanych zagranicą (14 linków),
- informacje o trenujących w OPO paraolimpijczykach i kadrach narodowych niepełnosprawnych sportowców (8),
- informacje o organizowanych w OPO zawodach sportowych dla niepełnosprawnych (6),
- ofertę w zakresie: rehabilitacji, w tym turnusów rehabilitacyjnych, fizjoterapii pourazowej i odnowy biologicznej (5),
- oferty OPO dla osób niepełnosprawnych (2) – informacja ogólna o przystosowaniu OPO w Spale do pobytu takich osób i informacja o przystosowaniu basenu w OPO we Władysławowie dla osób niepełnosprawnych,
- informacje o Paramistrzostwach Pierwszej Pomocy organizowanych w OPO (3),
- rozmowy o sporcie paraolimpijskim ze znanymi sportowcami (2),
- informację dotyczącą przekazania 1% podatku na nieuleczalnie chore dzieci (2),
- informację o spotkaniu w OPO z gośćmi Polskiego Związku Niewidomych (1),
- zdjęcie (bez komentarza) na stronie Facebooka, przedstawiające trenujących sportowców niepełnosprawnych (1),
- inne -piknik „Dziękczynienie w Rodzinie”, VIII Bieg po Serce Zbója Szczyrka (2).

Z analizy powyższych materiałów wynika, że tylko w przypadku dwóch OPO w Spale i Władysławowie przedstawiono informację ofertową skierowaną do osób niepełnosprawnych.

¹⁶ W formie informacji kwartalnych (za I kwartał przekazane w grudniu roku poprzedzającego rok objęty planowaniem).

Zapytany o przyczyny braku promocji i reklamy oferty sportowej COS skierowanej do osób niepełnosprawnych, Dyrektor COS wyjaśnił, że:

- „informację o trenujących w Ośrodkach olimpijczykach i kadrach narodowych niepełnosprawnych sportowców, czy o zawodach sportowych niepełnosprawnych organizowanych w strukturze COS umieszczane na portalu Facebook traktujemy jako prezentację praktycznego wykorzystania infrastruktury przez osoby niepełnosprawne, dlatego tego typu zabieg będzie nadal kontynuowany na naszych profilach społecznościowych, jako tzw. marketing obrazkowy”,
- „wkrótce na podstronach kolejnych Ośrodków pojawi się zakładka dotycząca oferty dla osób niepełnosprawnych”, jak w przypadku OPO w Spale i Władysławowie.

(akta kontroli str. 1061, 1069-1072)

W COS prowadzono badania ankietowe dotyczące zadowolenia klienta¹⁷. Nie różnicowano ankiet dla klientów pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Określono następujące pytania ankietowe:

- 1) *który raz korzysta Pani/Pan z usług Ośrodka,*
- 2) *czy jest Pani/Pan zadowolona/y z infrastruktury Ośrodka,*
- 3) *czy ocenia Pani/Pan pozytywnie dotychczasowy rozwój zaplecza sportowego Ośrodka,*
- 4) *uważam, że należy zmienić.*

Spośród 8.226 ankiet wydanych w 2017 r. odpowiedzi udzieliło 4.056 respondentów. W kolejnych okresach, odpowiednio: 9.608 i 5.055 w 2018 r. oraz 3.569 i 2.153 w I półroczu 2019 r. Pozytywnych odpowiedzi na pytanie nr 2 udzieliło: 93% respondentów w 2017 r., 95% w 2018 r. i 90% w I półroczu 2019 r. Na pytanie nr 3 pozytywnych odpowiedzi udzieliło: 93% respondentów w 2017 r., 95% w 2018 r. i 89% w I półroczu 2019 r.

(akta kontroli str. 1016-1027)

6. Wykorzystanie bazy COS¹⁸ dla potrzeb szkolenia centralnego i klubowego, w latach 2017-2019 (I połowa), przedstawiało się następująco:

- hala Torwar I (szkolenie skrócone): 52% w 2017 r., 26% w 2018 r. i 19% w połowie 2019 r.
- hala Torwar II – lodowisko (szkolenie skrócone), odpowiednio: (78, 76 i 75)%,
- OPO w Giżycku: szkolenia stacjonarne – (64, 82 i 78)%, szkolenia skrócone (10, 10 i 13)%,
- OPO w Spale – odpowiednio: (95, 93 i 93)% oraz (15, 19 i 22)%,
- OPO w Szczyrku: (95, 97 i 98)% oraz (61, 62 i 63)%,
- OPO w Wałczu: (93, 94 i 89)% oraz (34, 46 i 55)%,
- OPO we Władysławowie: (84, 85 i 86)% oraz (12, 14 i 12)%,
- OPO w Zakopanem: (85, 86 i 86)% oraz (19, 25 i 20)%.

Ogólny poziom wykorzystania bazy noclegowej COS-OPO¹⁹, w latach 2017-2019 (I połowa) wynosił odpowiednio: (64, 65 i 62)%, z tego w poszczególnych OPO:

- OPO w Giżycku: (36, 39 i 28)%,
- OPO w Spale: (74, 76 i 79)%,
- OPO w Szczyrku: (74, 72 i 67)%,
- OPO w Wałczu: (63, 57 i 57)%,
- OPO we Władysławowie: (64, 68 i 64)%,
- OPO w Zakopanem: (66, 73 i 63)%.

¹⁷ Na podstawie zarządzenia Nr 61/2014 Dyrektora COS z dnia 27.11.2014 r. w sprawie zasad określających ustalanie wartości mierników na potrzeby budżetu zadaniowego.

¹⁸ Ustalane jako odsetek od łącznego wykorzystania liczonego w godzinach.

¹⁹ Ustalony, jako odsetek od nominalnej liczby miejsc liczonej w osobodniach.

Wykorzystanie bazy noclegowej COS-OPO na potrzeby szkoleń stacjonarnych²⁰ (centralnego i klubowego), w latach 2017- 2019 (I połowa) wynosiło odpowiednio: 82, 83 i 85%, z tego w poszczególnych OPO:

- OPO w Giżycku: (62, 64 i 53)%,
- OPO w Spale: (92, 92 i 95)%,
- OPO w Szczyrku: (87, 88 i 85)%,
- OPO w Wałczu: (84, 85 i 89)%,
- OPO we Władysławowie: (71, 71 i 77)%,
- OPO w Zakopanem: (79, 84 i 83)%.

Niski poziom wykorzystania bazy noclegowej OPO w Giżycku, Dyrektor COS uzasadnił sezonowością tego Ośrodka, z uwagi na brak internatu sportowego. Ponadto wskazał, iż „(...) w 2017 r. została podpisana umowa na budowę internatu sportowego wraz z zapleczem gastronomicznym w COS-OPO w Giżycku, finansowana ze środków FRKF. W momencie zakończenia inwestycji warunki pobytowe w COS-OPO w Giżycku ulegną znacznej poprawie”.

(akta kontroli str.927-936, 1061-1062, 1073-1077)

7. Zadania w zakresie szkolenia sportowców niepełnosprawnych nie były przedmiotem kontroli wewnętrznej i audytu COS oraz kontroli zewnętrznych, w tym kontroli Ministra Sportu i Turystyki.

(akta kontroli str.776-838, 860)

8. Do COS nie wpływały skargi dotyczące dostępności obiektów sportowych dla potrzeb sportu osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str.839-859)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niezapewnienie możliwości szkolenia sportowego we wszystkich paraolimpijskich dyscyplinach sportowych.

COS nie był technicznie przygotowany do świadczenia usług w zakresie szkolenia sportowego (baza sportowa) i możliwości realizacji zgrupowań stacjonarnych (baza socjalno-bytowa) w odniesieniu do nw. 10 dyscyplin paraolimpijskich (pięciu letnich i pięciu zimowych):

- goalball,
- jeździectwo,
- kolarstwo,
- strzelectwo sportowe,
- żeglarstwo (możliwość uprawiania w OPO w Giżycku. Ośrodek ten nie dysponuje jednak bazą noclegową przystosowaną do osób poruszających się na wózkach),
- curling na wózkach,
- hokej na sledgech,
- biathlon, narciarstwo zjazdowe i snowboard (możliwość uprawiania w OPO w Szczyrku. Ośrodek ten nie dysponuje jednak bazą noclegową i zapleczem sanitarnym dla osób poruszających się na wózkach).

Dyrektor COS wyjaśnił m.in., że: „wiele z obiektów COS to obiekty kilkunastoletnie budowane zgodnie z obowiązującymi w danym momencie przepisami, które nie obligowały do przystosowywania tych obiektów do przyjmowania sportowców niepełnosprawnych. Przystosowanie tych obiektów do uprawiania sportu przez osoby z niepełnosprawnością wiąże się z ogromnymi kosztami, których COS nie jest w stanie pokryć ze środków

²⁰ Ustalone, jako odsetek od ogólnego poziomu wykorzystania.

własnych. Obecnie nowobudowane lub modernizowane obiekty sportowe zgodnie z aktualnymi normami mają wiele rozwiązań, które pozwalają korzystać z tych obiektów sportowcom z niepełnosprawnościami. COS te rozwiązania sukcesywnie wprowadza”. Ponadto Dyrektor COS wyjaśnił, że baza szkoleniowa zarówno dla kadry narodowej pzs, jak i zawodników z niepełnosprawnościami jest dostosowana w poszczególnych dyscyplinach i konkurencjach zgodnie ze specjalizacją danego COS – OPO. Dostosowanie bazy szkoleniowej i obiektów do dyscyplin takich jak: goalball, jeździectwo, kolarstwo, strzelectwo sportowe, żeglarstwo, curling na wózkach, hokej na sledgach, dla zawodników w dyscyplinach paraolimpijskich nie było rozważane ze względu na brak środków finansowych na pokrycie ewentualnych kosztów dostosowania obiektów oraz ich bieżącego utrzymania. Ponadto Dyrektor wskazał, że „do COS nie zgłaszały się podmioty reprezentujące sport niepełnosprawnych w celu np. wybudowania i dostosowania jednego z COS - OPO w parkur, stadninę koni, budowę toru kolarskiego itp.”

(akta kontroli str. 615-625, 1043, 1055)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że w odniesieniu do powyższych 10 dyscyplin sportowych COS nie stworzył warunków organizacyjnych i technicznych dla szkolenia sportowego prowadzonego przez polskie związki sportowe, w tym realizacji zadań związanych z przygotowaniem kadry narodowej do udziału m.in. w igrzyskach paraolimpijskich, co zgodnie ze statutem COS, stanowi przedmiot jego działalności podstawowej.

2. Zawarcie umów²¹ z zewnętrznymi podmiotami w sprawie doradztwa marketingowego, polegającego m.in. na promowaniu działalności COS w jak największej liczbie środowisk, w tym w środowisku sportowym i naukowym oraz podczas imprez sportowych, w sytuacji gdy – zgodnie z regulaminem organizacyjnym COS²² – do zadań Działu Marketingu i Sprzedaży należało promowanie pozytywnego wizerunku marki COS, kreowanie polityki promocyjnej, tworzenie i wdrażanie strategii marketingowej, współpraca z mediami w celu kreowania pozytywnego wizerunku i popularyzacji marki COS oraz uczestniczenie w akcjach promujących COS.

Łączna wartość wynagrodzenia dla firm świadczących ww. usługi marketingowe w latach 2017-2019 wyniosła 139.500 zł netto (171.585 zł brutto).

Dyrektor COS wyjaśnił, że: „firmy zewnętrzne (...) były zatrudnione z uwagi na fakt, iż do głównych ich zadań należało promowanie wysoko pojętego marketingu na zewnątrz, natomiast do pracowników działu marketingu i sprzedaży należą głównie zadania związane ze sprzedażą hal na imprezy sportowo-kulturalne w COS Warszawa”.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela ww. argumentów.

Zgodnie z umową usługi miały obejmować: promowanie i popularyzację idei COS w jak największej grupie środowisk (ze szczególnym uwzględnieniem środowisk związanych ze sportem); kontakty ze związkami sportowymi,

²¹

– umowa Nr WA/U-PU-165/2017 z dnia 1.07.2017 r. ze zmianami (aneksy z dnia 29.09.2017 r. i 23.07.2018 r.), zawarta z firmą nr 1, podpisana ze strony COS przez ówczesnego Dyrektora Ośrodka Tomasza Kozińskiego. Termin obowiązywania umowy: od 1.07.2017 r. do 31.07.2018 r. Dalej zwana „umową z dnia 1 lipca 2017 r.”.

– umowa Nr WA/U-PU-173/2018 z dnia 21.08.2018 r., zawarta z firmą nr 1, podpisana ze strony COS przez Dyrektora Mariusza Kałużnego. Termin obowiązywania umowy: 1.09.2018 r. – 30.06.2019 r. (rozwiązana z dniem 31.01.2019 r.). Dalej zwana „umową z dnia 21 sierpnia 2018 r.”.

– umowa Nr WA/U-PU-27/2019 z dnia 7.02.2019 r. zawarta z firmą nr 2, podpisana ze strony COS przez Dyrektora Mariusza Kałużnego. Termin obowiązywania umowy: 1.02.2019 r. – 31.01.2020 r. (rozwiązana z dniem 30.04.2019 r.). Dalej zwana „umową z dnia 7 lutego 2019 r.”.

²² Stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 10 Dyrektora COS z dnia 19.02.2018 r. Podobnie sformułowane zadania przypisano Działowi Marketingu i Sprzedaży w uprzednio obowiązujących regulaminach organizacyjnych COS.

promowanie COS: w środowisku sportowym, naukowym oraz na imprezach sportowych; wskazywanie kierunków rozwoju COS; weryfikację zgodności podejmowanych działań COS z misją i strategią COS, przepisami obowiązującymi w sporcie oraz najnowszymi tendencjami naukowymi w ramach kultury fizycznej; współpraca w przygotowaniu materiałów informacyjnych, szkoleniowych i treningowych dotyczących spraw sportowych COS; aktywne uczestnictwo w zebraniach COS; wyjaśnianie osobom zainteresowanym zadań i potrzeb COS; wspieranie rozwoju działań sportowych COS; rekomendowanie i wskazywanie działań marketingowych COS; opracowywanie propozycji związanych z promocją COS na rynku sportowym; fachową pomoc doradczą dla osób zajmujących się działalnością sportową w COS-OPO; doradztwo i podejmowanie działań w celu rozwiązania wszelkich problemów zgłaszanych przez związki sportowej i organizacje korzystające z bazy COS; opiniowanie regulaminów COS związanych z działalnością sportową.

Zadania te, w ocenie NIK, pokrywały się z zadaniami przypisanymi Działowi Marketingu i Sprzedaży, odpowiadającemu za spójność standardów wizualizacyjnych, kreowania marki, promowanie i umacnianie pozycji COS na rynku sportowym oraz optymalizacji sprzedaży w obrębie obiektów COS. W ramach powyższego, Dział ten m.in. promuje we współpracy z COS – OPO pozytywny wizerunek marki COS i kreuje politykę promocyjną; tworzy i wdraża strategię marketingową COS; współpracuje z mediami w celu kreowania pozytywnego wizerunku i popularyzacji marki COS, uczestniczy w akcjach promujących COS; pozyskuje sponsorów na imprezy i przedsięwzięcia wymagające pomocy i wsparcia ze źródeł zewnętrznych; redaguje oraz aktualizuje stronę www.cos.pl oraz zapewnia obecność COS na portalach społecznościowych, opracowuje materiały reklamowe, promocyjne i informacyjne COS; prowadzi analizy marketingowe, tworzy i zarządza bazą danych marketingowych, opracowuje zbiorcze analizy i sprawozdania z wyników działalności marketingowej; planuje oraz prowadzi dystrybucję aktualnej oferty usługowej obiektów COS – WA.

Niezależnie od powyższego, nieuprawnionym było zlecenie usługi weryfikacji zgodności podejmowanych działań COS z misją i strategią COS oraz przepisami obowiązującymi w sporcie w sytuacji wyodrębnienia w strukturze COS Działu Prawnego. Podobnie w przypadku pomocy doradczej dla osób zajmujących się działalnością sportową w COS-OPO, doradztwa i podejmowania działań w celu rozwiązania problemów zgłaszanych przez związki sportowe i organizacje korzystające z bazy COS czy opiniowania regulaminów COS, w sytuacji gdy to COS jest podmiotem wyspecjalizowanym w świadczeniu usług szkolenia sportowego na najwyższym poziomie i którego zadaniem statutowym jest tworzenie warunków dla szkolenia sportowego prowadzonego przez m.in. polskie związki sportowe.

Biorąc powyższe pod uwagę, przy posiadanych zasobach prawnych i marketingowych COS realizacja przedmiotowych zadań była możliwa we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 30-88, 70-71, 86-87, 665-689, 711, 1050)

3. Zamówienie usług z ominięciem procedur wewnętrznych obowiązujących w COS.

W latach 2017 – 2019 (I połowa) Dyrektor COS zawarł trzy umowy, których przedmiotem było świadczenie usług na rzecz COS z zakresu doradztwa marketingowego na łączną kwotę netto 224.000 zł (umowa z dnia 1 lipca 2017 r. na kwotę 88.000 zł z uwzględnieniem aneksów zawarta na okres od

1 lipca 2017 r. do 31 lipca 2018 r., umowa z dnia 21 sierpnia 2018 r. na kwotę 70.000 zł na okres od 1 września 2018 r. do 30 września 2019 r. – umowę rozwiązano z dniem 31 stycznia 2019 r. i umowa z dnia 7 lutego 2019 r. na kwotę 66.000 zł na okres od 1 lutego 2019 r. do 31 stycznia 2020 r. – umowę rozwiązano z dniem 30 kwietnia 2019 r.).

Umowy te zawarto bez procedury polegającej na rozeznaniu rynku, wymaganej uregulowaniami wewnętrznymi obowiązującymi w COS.

Zgodnie z zarządzeniami Dyrektora COS: Nr 54 z 19 grudnia 2013 r. i Nr 5 z 21 stycznia 2019 r., w sprawie zasad udzielania zamówień w Centralnym Ośrodku Sportu, do których nie stosuje się ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*:

- w przypadku zamówień o wartości przekraczającej 10.000 zł netto (20.000 zł netto od 1.02.2019 r.) wnioskodawca zobowiązany jest przeprowadzić rozpoznanie rynku, poprzez publikację zapytania na stronie internetowej COS oraz dodatkowo wnioskodawca może przeprowadzić rozpoznanie rynku telefonicznie, faksem, pisemnie lub poprzez zebranie ofert internetowych,
- obowiązku przeprowadzenia rozpoznania rynku nie stosuje się w przypadku, gdy ze względu na szczególny charakter przedmiotu zamówienia, uzasadnione jest udzielenie zamówienia konkretnemu wykonawcy.

W uzasadnieniu wniosków o dokonanie zakupu, do którego nie stosuje się ustawy *Prawo zamówień publicznych*, wskazano w przypadku dwóch pierwszych umów (z dnia 1 lipca 2017 r. i 21 sierpnia 2018 r.) cyt. „COS zawiera umowę ze sportowcem znanym w środowisku sportowym”, a w przypadku trzeciej umowy (z dnia 7 lutego 2019 r.) cyt. „szczególny charakter zamówienia, wymagającego znajomości środowisk sportowych”.

Dyrektor COS wyjaśnił, że usługi z zakresu doradztwa marketingowego „powinny być świadczone przez osoby doskonale znane w środowisku sportowym, jak również wykazujące się dużą znajomością środowisk sportowych i specyfiki COS. Aby wyłonić osobę, która ma kompetencje do wykonywania takich usług przeprowadzono rozeznanie telefoniczne. Dyrektor COS przeprowadzał rozmowy z pięcioma kandydatami wytypowanymi przez dyrektorów COS i COS-OPO”. Kontrolującym nie przedstawiono dokumentacji z ww. postępowania.

(akta kontroli str. 645-664, 1057, 1062)

W ocenie NIK, w powyższych przypadkach nie wystąpił szczególny charakter przedmiotu zamówienia, uzasadniający odstępianie od wewnętrznej procedury zamówień publicznych. Na rynku istnieje bowiem wiele profesjonalnych podmiotów, realizujących zlecenia z zakresu działalności marketingowej.

Wątpliwości Najwyższej Izby Kontroli budzi również fakt, że w przypadku wniosku o dokonanie zakupu, do którego nie stosuje się ustawy *Prawo zamówień publicznych*²³, na podstawie którego zawarto umowę z dnia 1 lipca 2017 r. jedna i ta sama osoba wносиła o odstępianie od procedury rozeznania rynku i zatwierdziła taki wniosek. Przypadek ten wskazuje na niewłaściwie działające mechanizmy kontroli zarządczej.

Powyższy wniosek dotyczący usługi na rzecz COS z zakresu doradztwa marketingowego, skutkujący zawarciem umowy z dnia 1 lipca 2017 r., podpisał Dyrektor Mariusz Kałużny (jako ówczesny Z-ca Dyrektora ds. Inwestycji

²³ Wniosek nr NZ/M/00210/06/2017, wystawiony 28.06.2017 r.

i Infrastruktury COS w Warszawie) w pozycjach: „wnioskodawca” i „kierownik zamawiającego”. Ww. umowę podpisał ówczesny Dyrektor COS Tomasz Koziński.

Zgodnie z zarządzeniem Dyrektora COS w sprawie zasad udzielania zamówień publicznych w Centralnym Ośrodku Sportu, do których nie stosuje się ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁴, przez wnioskodawcę należy rozumieć osobę kierującą działem, zespołem lub samodzielną komórką organizacyjną albo samodzielne stanowiska pracy określone w regulaminie organizacyjnym COS.

Dyrektor COS wyjaśnił, że w czasie wystawienia ww. wniosku nie był już zatrudniony kierownik Działu Marketingu i Sprzedaży, biorący udział w ustalaniu warunków umowy w sprawie świadczenia usług marketingowych, a zatrudniony ówczesnie p.o. kierownika tego działu nie uczestniczył w tym postępowaniu.

(akta kontroli str.645-647, 660, 1057)

4. Wystawienie wniosku o dokonanie zakupu do którego nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych dotyczącego zmiany umowy w sprawie świadczenia usług z zakresu doradztwa marketingowego, po zawarciu aneksu do umowy sankcjonującego ww. zmianę.

Wniosek o dokonanie zakupu do którego nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych²⁵, dotyczący aneksu nr 2 z dnia 23 lipca 2018 r. do umowy z dnia 1 lipca 2017 r., wystawiony został w dniu 2 sierpnia 2018 r., tj. 10 dni po zawarciu ww. aneksu. Wniosek wystawił pracownik Działu Marketingu i Sprzedaży COS z Warszawy. Dyrektor M. Kałużny zatwierdził wniosek i podpisał aneks do umowy.

Dyrektor COS wyjaśnił, że było to spowodowane przyczynami organizacyjnymi (niezatrudnienie kierownika Działu Marketingu i Sprzedaży). Pracownik tego działu, który wystawił wniosek po terminie podpisania aneksu został upomniany przez Dyrektora COS.

(akta kontroli str. 662, 675, 1058)

OCENA CZĄSTKOWA

Przy planowaniu zgrupowań i akcji szkoleniowych dla niepełnosprawnych sportowców stosowano analogiczne i równe zasady współpracy, jak w przypadku sportowców pełnosprawnych. COS nie zapewnił jednak możliwości szkolenia sportowego we wszystkich dyscyplinach paraolimpijskich, a przeprowadzane inwestycje w zakresie poprawy dostępności bazy COS dla osób niepełnosprawnych nie zmieniły tego stanu. Działania w zakresie promocji tej części infrastruktury COS, która była dostępna dla osób niepełnosprawnych, w ocenie NIK nie były wystarczające.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania COS w Warszawie w zakresie zlecenia usług marketingowych podmiotom zewnętrznym w sytuacji, gdy realizacja tych zadań możliwa była przy wykorzystaniu potencjału pracowników zatrudnionych w COS.

²⁴ Zarządzenie Nr 54 z dnia 19 grudnia 2013 r

²⁵ Nr NZ/M/00309/08/2018, wystawiony 2.08.2018 r.

2. Udostępnianie i wykorzystanie bazy COS dla potrzeb sportu osób niepełnosprawnych i zrzeszających je organizacji

Opis stanu faktycznego

1. W kontrolowanym okresie oraz roku poprzedzającym ten okres (2016 r.) następujące organizacje zajmujące się sportem niepełnosprawnych zgłosiły swoje plany szkoleniowe do realizacji w COS:

- 2016 r.: Polski Związek Sportu Nieślyszących²⁶ - 14 zgłoszeń, Polski Komitet Paraolimpijski – 13, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „START”²⁷ – 8, pozostałe organizacje niebędące polskimi związkami sportowym²⁸ – 3 (łącznie 38 zgłoszeń),
- 2017 r.: PZS Nieślyszących - 31 zgłoszeń, PZSN „START” – 6, pozostali – 5²⁹ (łącznie 42 zgłoszenia),
- 2018 r.: PZNS „START” – 24 zgłoszenia, PZS Nieślyszących – 13, pozostali – 17³⁰ (łącznie 54 zgłoszenia),
- I połowa 2019 r.: PZS Nieślyszących – 11 zgłoszeń, PZSN „START” - 11, Polski Komitet Paraolimpijski - 8, pozostali³¹ - 3. (łącznie 33 zgłoszenia).

Zrealizowano szkolenia na podstawie 32 zgłoszeń w 2016 r., 27 w 2017 r., 45 w 2018 r. i 28 zgłoszeń w I poł. 2019 r.

Anulowano:

- w 2016 r. – 6 zgłoszeń PZSN „START”,
- w 2017 r. – 15 zgłoszeń PZS Nieślyszących, co stanowiło 4,7% wszystkich anulowanych zgrupowań w 2017 r. (338),
- w 2018 r. – 9 zgłoszeń (7 od PZSN „START” i 2 od PZS Nieślyszących), tj. 1,6% wszystkich anulowanych zgrupowań w 2018 r. (556),
- w I poł. 2019 r. – 5 zgłoszeń (2 od Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, 2 od PZSN „START” i 1 od PZS Nieślyszących), tj. 2,8% wszystkich anulowanych zgrupowań w I połowie 2019 r. (179).

(akta kontroli str.444-447)

Z informacji uzyskanej od jednostek, których zaplanowane w COS akcje szkoleniowe zostały anulowane wynika, że organizacje te rezygnowały z wcześniejszych planów głównie z powodu dużej rozpiętości czasowej pomiędzy etapem planowania szkoleń w COS, a ich planowanymi terminami realizacji. PZSN „START” poinformował, że dofinansowanie do szkoleń z Ministerstwa Sportu i Turystyki otrzymuje corocznie około kwietnia, tj. po okresie planowania szkoleń w COS. PZS Nieślyszących nie mógł dostosować terminów realizacji szkoleń do wcześniej zaplanowanych terminów lub zaproponowanych przez COS. Z kolei według Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego anulowanie szkoleń wynikało z wybrania oferty korzystniejszej cenowo, na podstawie zapytania ofertowego.

Ponadto z informacji uzyskanej od polskich związków: Kajakowego (PZK) i Łuczniczego (PZŁ) zrzeszających sportowców niepełnosprawnych, wynika iż: PZK anulował zgrupowania w COS przewidziane dla tej grupy sportowców (trzy w 2017 r. i cztery w 2018 r.) z powodów osobistych zawodników (powody zdrowotne, inne zobowiązania). Jedno zgrupowanie niepełnosprawnych łuczników zostało

²⁶ Dalej zw. PZS Nieślyszących.

²⁷ Dalej zw. PZSN „START”.

²⁸ Klub Sportowy Inwalidów „START” Szczecin (1), Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu Uniwersytetu Gdańskiego (1), Integryjny Klub Sportowy AWF Warszawa (1).

²⁹ Klub Sportowy Inwalidów „START” Szczecin (2 zgłoszenia), Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu Uniwersytetu Gdańskiego (2), Związek Stowarzyszeń Sportowych „Sprawni-Razem” (1).

³⁰ Tamowskie Zrzeszenie Sportowe „START” (5 zgłoszeń), Związek Stowarzyszeń Sportowych „Sprawni-Razem” (4), Klub Sportowy Inwalidów „START” Szczecin (4), Integryjny Klub Sportowy AWF Warszawa (1), Gorzowski Związek Sportu niepełnosprawnych „START” (1), Polskie towarzystwo Sportu po Transplantacji (1), Uniwersytet Gdański (1).

³¹ Integryjny Klub Sportowy AWF Warszawa (2), Związek Stowarzyszeń „Sprawni-Razem” (1).

anulowane z powodu braku wolnych miejsc w dacie zgrupowania kadry. Zostało ono uzgodnione z MSiT i przeprowadzone w Ośrodku Przygotowań Paraolimpijskich w Wiśle.

(akta kontroli str.1029-1041)

2. W COS, odpowiednio w latach 2016, 2017, 2018 i w I połowie 2019:

- w odniesieniu do kadry narodowej seniorów:
 - zorganizowano: 438, 481, 560 i 312 zgrupowań, w tym 19, 18, 21 i 18 dla niepełnosprawnych sportowców,
 - zgrupowania te zorganizowało: 41, 39, 39 i 38 związków sportowych, w tym: 3, 2, 2 i 2 zrzeszające niepełnosprawnych sportowców.
 - w szkoleniach stacjonarnych udział wzięło: 7.562, 8.521, 9.028 i 4.490 osób, w tym: 348, 351, 361, 337 niepełnosprawnych,
 - w przypadku szkoleń stacjonarnych liczba osobodni wynosiła: 47.477, 56.169, 56.668 i 27.758, w tym 1.476, 1.384, 2.019 i 1.212 w odniesieniu do sportowców niepełnosprawnych;
- w odniesieniu do kadry narodowej młodzieżowej/juniorów:
 - zorganizowano: 368, 509, 578 i 322 zgrupowania, w tym: 3, 3, 7 i 0 dla niepełnosprawnych sportowców,
 - zgrupowania te zorganizowało: 28, 33, 33 i 28 związków sportowych, w tym: 1, 1, 2 i 0 zrzeszających niepełnosprawnych sportowców,
 - w szkoleniach stacjonarnych udział wzięło: 8.852, 10.072, 11.258 i 6.411 osób, w tym: 54, 92, 134 i 0 niepełnosprawnych,
 - w przypadku szkoleń stacjonarnych liczba osobodni wynosiła: 54.331, 53.438, 65.830 i 32.829, w tym 274, 475, 614 i 0 w odniesieniu do sportowców niepełnosprawnych,
 - odnotowano: 6.525, 3.865, 5.999 i 2.931 osobowejść sportowców niepełnosprawnych ogółem (seniorzy i juniorzy).

(akta kontroli str.444-445)

3. Poza polskimi związkami sportowymi, z obiektów COS (Ośrodków Przygotowań Olimpijskich) korzystali:

- w 2017 r.: Klub Sportowy Inwalidów „START” Szczecin (2 szkolenia), Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu Uniwersytetu Gdańskiego (2), Związek Stowarzyszeń Sportowych „Sprawni-Razem” (1),
- w 2018 r.: Tarnowskie Zrzeszenie Sportowe „START” (5 szkoleń), Związek Stowarzyszeń Sportowych „Sprawni-Razem” (4), Klub Sportowy Inwalidów „START” Szczecin (4), Integracyjny Klub Sportowy AWS Warszawa (1), Gorzowski Związek Sportu niepełnosprawnych „START” (1), Polskie towarzystwo Sportu po Transplantacji (1), Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu Uniwersytetu Gdańskiego (1),
- w 2019 r. (I połowa): Integracyjny Klub Sportowy AWS Warszawa (2 szkolenia), Związek Stowarzyszeń Sportowych „Sprawni-Razem” (1).

(akta kontroli str.446-447)

4. COS w Warszawie dysponował dwiema halami Torwar, na podstawie umowy użyczenia zawartej ze Skarbem Państwa - Ministrem Sportu i Turystyki³².

Hala Torwar I stanowiła obiekt wielofunkcyjny – widowiskowo-sportowy³³. Hala Torwar II to lodowisko, obiekt spełniający wymagania techniczne międzynarodowych federacji, przeznaczony do zajęć z łyżwiarstwa figurowego, hokeja, curlingu oraz ślizgawek otwartych³⁴. COS w Warszawie nie posiadał internatów sportowych

³² Umowa nr 2/BK/2011 z dnia 25.03.2011 r., ze zm. (5 aneksów do umowy).

³³ Dł. 63 m, szer. 33 m, wys. 14,5 m, 4824 miejsca na widowni, zaplecze produkcyjne

³⁴ Dł. 60 m, szer. 30 m, wys. 11,5 m, 640 miejsc na widowni. Jest to jedyne kryte lodowisko będące w dyspozycji COS.

i zaplecza gastronomicznego (brak możliwości świadczenia usług w zakresie szkolenia stacjonarnego).

(akta kontroli str. 343, 356-357, 986-1007)

Obie hale nie były przystosowane dla osób niepełnosprawnych uprawiających sport, nie były także w pełni przystosowane dla niepełnosprawnych widzów organizowanych imprez.

Hala Torwar I i II częściowo spełniały wymagania w zakresie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób (widzów) niepełnosprawnych ruchowo, określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie³⁵.

Normę tę spełniały wejścia główne do obu hal, wejścia do wind (Torwar I) i toalet dla niepełnosprawnych widzów oraz powierzchnie tych pomieszczeń. Toalety te zostały odpowiednio wyposażone, m.in. w uchwyty przy toaletach i umywalkach.

Hale Torwar I i II nie spełniały natomiast wymogów ww. rozporządzenia Ministra Infrastruktury m.in. w zakresie: umiejscowienia w kabinie dźwigów osobowych (hala Torwar I) tablicy przyzywowej, wysokości zamocowania poręczy oraz dodatkowego oznakowania tablicy dla osób niewidomych i informacji głosowej. Szatnie wraz z pomieszczeniami higienicznosanitarnymi obu hal nie zostały przystosowane do wymogów osób niepełnosprawnych ruchowo w zakresie wyposażenia i powierzchni pomieszczeń. Nie wyznaczono też przed halami miejsc postojowych dla pojazdów osób niepełnosprawnych. Ponadto widzowie na wózkach pozbawieni byli możliwości dostępu do płyty głównej hali Torwar I.

W związku z nieprzystosowaniem obu hal dla potrzeb sportu osób niepełnosprawnych, obiekty te nie zostały wyposażone w sprzęt sportowy dla takich osób.

(akta kontroli str. 866-870)

5. Dyrektor COS ustalił jednolite stawki osobodnia zgrupowania w internatach OPO dla zawodników kadry olimpijskiej i narodowej seniorów Polskich Związków Sportowych oraz zawodników kadry narodowej juniorów PZS, w wysokości (kwoty z podatkiem VAT):

- 145,00 zł (seniorzy) i 140,00 zł (juniorzy), w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2019 r.³⁶,
- oraz odpowiednio: 150,00 zł i 145,00 zł, od 1 stycznia 2019 r.³⁷

Ponadto upoważnił dyrektorów OPO do samodzielnego negocjowania i ustalania stawek pobytu uczestników zgrupowań pozostałych podmiotów organizujących szkolenie sportowe (szkolenie klubowe), z tym, że minimalna stawka nie mogła być niższa niż:

- 92,00 zł (85,00 zł, dot. internatu sportowego w COS OPO w Giżycku w sezonie czerwiec-sierpień), w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2019 r.
- 105,00 zł, w okresie od 1 stycznia 2019 r.

Do 31 grudnia 2018 r. obowiązywał program lojalnościowy dla PZS³⁸, celem którego było „budowanie oraz podtrzymanie pozytywnych relacji z polskimi związkami sportowymi, poprzez zapewnienie atrakcyjnej stawki osobodnia na organizację zgrupowań w COS-OPO”. Warunkiem przystąpienia do programu było zawarcie umowy lojalnościowej z COS-OPO oraz brak zaległości finansowych powyżej 30 dni. Program mógł być uruchomiony po wykonaniu przez PZS szkoleń w OPO w ilości min. 1000 osobodni w roku i zawarciu umowy na realizację szkolenia w ilości min. 2000 osobodni w danym roku.

(akta kontroli str.861-865)

³⁵ Dz.U. z 2019 r., poz. 1065., zwane dalej „rozporządzeniem Ministra Infrastruktury”.

³⁶ Zarządzenie Nr 60/2014 Dyrektora COS z 27 listopada 2014 r. ze zm. (zarządzenie Nr 15/2016 z 14 kwietnia 2016 r.).

³⁷ Zarządzenie Nr 35/2018 z 7 grudnia 2018 r.

³⁸ Regulamin programu stanowił załącznik do ww. zarządzenia Nr 60/2014 z 27 listopada 2014 r.

6. COS nie był organizatorem imprez sportowych w halach Torwar oraz nie prowadził działalności w zakresie udostępniania tych hal osobom indywidualnie uprawiającym sport.

W kontrolowanym okresie hale Torwar I (widowiskowo-sportowa) i Torwar II (lodowisko) udostępniane były zewnętrznym organizatorom imprez o różnych charakterze, w tym masowych. W zakresie klientów indywidualnych COS zawarł umowy³⁹ z podmiotem prowadzącym działalność komercyjną, w sprawie udostępnienia tafli lodowej budynku Torwar II na prowadzenie działalności w zakresie „ślizgawek ogólnodostępnych”. Umowy określały odpłatność, jaką przedsiębiorca był zobowiązany uiścić z tytułu prowadzenia ww. działalności, nie określały natomiast stawek indywidualnych dla osób korzystających z lodowiska. Firma organizująca ww. ślizgawki nie odnotowywała, czy uczestnictwo w tej formie aktywności sportowej brały osoby niepełnosprawne.

(akta kontroli str. 286-424, 882-889, 910-953, 1062-1063)

7. Przychody COS w Warszawie wyniosły:

- w 2017 r. – 13.074,4 tys. zł, tj. 8,9% przychodów COS ogółem (146.914,9 tys. zł), z tego:

- własne – 8.573,3 tys. zł, z tego: 2.471,7 tys. zł z działalności podstawowej i 6.101,6 tys. zł z działalności dodatkowej,
- dotacje celowe – 3.225,0 tys. zł,
- pozostałe – 595,5 tys. zł,
- środki z FRKF – 680,6 tys. zł;

- w 2018 r. – 12.042,4 tys. zł, tj. 9,9% przychodów COS ogółem (121.273,1 tys. zł), z tego:

- własne – 8.218,3 tys. zł, z tego: 1.979,8 tys. zł z działalności podstawowej i 6.238,5 tys. zł z działalności dodatkowej,
- dotacje celowe – 3.010,3 tys. zł,
- pozostałe – 813,8 tys. zł;

- w I połowie 2019 r. – 7.149,3 tys. zł, tj. 11,9 % przychodów COS ogółem (tys. 60.003,6 tys. zł), z tego:

- własne – 5.411,8 tys. zł, z tego: 1.278,5 tys. zł z działalności podstawowej i 4.133,3 tys. zł z działalności dodatkowej;
- dotacje celowe – 1.476,0 tys. zł,
- pozostałe – 261,5 tys. zł.

W ww. okresie COS w Warszawie nie uzyskiwał przychodów związanych ze sportem osób niepełnosprawnych. W 2017 r. odbyła się jedynie gala „Jesteśmy razem” w ramach XV edycji konferencji REHA FOR THE BLIND IN POLAND, zorganizowana przez Fundację Szansa dla Niewidomych oraz Województwo Mazowieckie. Przychody z tego tytułu wyniosły 9.225 zł brutto.

(akta kontroli str. 332, 338, 1014, 1063)

8. Dyrektor COS nie potwierdził, aby w kontrolowanym okresie w halach Torwar organizowane były imprezy i zawody sportowe dla osób niepełnosprawnych. Wskazał natomiast, że w 2017 r. odbyła się ww. gala „Jesteśmy razem”.

(akta kontroli str. 1063)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Hale Torwar I i Torwar II (Lodowisko) oraz parking przed halami nie zostały w pełni przystosowane do wymogów osób niepełnosprawnych, określonych

³⁹ Umowa z dnia 30 lipca 2014 r. oraz z dnia 15 września 2017 r.

w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury. Nie zostały także przystosowane dla potrzeb sportu osób niepełnosprawnych ruchowo. I tak:

- na parkingu przed halami nie wyznaczono miejsc postojowych dla pojazdów osób niepełnosprawnych, pomimo że posiadał on ok. 100 miejsc postojowych. Istniejące miejsca posiadały mniejsze wymiary, niż określone dla osób niepełnosprawnych w §21 rozporządzenia Ministra Infrastruktury, żadne z nich nie zostało stosownie oznakowane⁴⁰;
- żadna z dwóch wind w hali Torwar I nie została przystosowana do wymogów określonych w §193 rozporządzenia Ministra Infrastruktury, w zakresie: umiejscowienia tablicy przyzywowej (tablica zamontowana za wysoko i zbyt blisko naroża kabiny), zamontowania poręczy (za wysoko), brakowało także dodatkowego oznakowania tablicy dla osób niewidomych i informacji głosowej;
- widzowie na wózkach pozbawieni byli możliwości dostępu do płyty głównej hali Torwar I. Aby dostać się na płytę należało pokonać trzy ciągi schodów (łącznie 17 stopni);
- szatnie wraz z pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi obu hal nie zostały przystosowane do wymogów osób niepełnosprawnych ruchowo zarówno w zakresie wyposażenia, jak i powierzchni pomieszczeń (§81, §85 rozporządzenia Ministra Infrastruktury). Ponadto aby dostać się do szatni w hali Torwar I należało pokonać kilka ciągów schodów.

Żadne z wejść do miejsc w hali Torwar I, wskazanych w toku oględzin, jako możliwe do wykorzystania przez widzów poruszających się na wózkach (cztery łoża narożne i dwie boczne, bez zamontowanych na stałe siedzisk) nie zostało oznakowane informacją o takiej możliwości. Ponadto w hali Torwar II (lodowisko) nie wyznaczono miejsc dla widzów na wózkach inwalidzkich.

Brak działań COS w zakresie przystosowania obiektów Torwar dla potrzeb sportu osób niepełnosprawnych Dyrektor COS wyjaśniał m.in. ograniczonymi środkami budżetowymi, faktem, iż COS nie jest właścicielem tych nieruchomości, a trwałym zarządzającym na podstawie umowy użyczenia oraz brakiem zgłoszenia zapotrzebowania związków sportowych na organizację zawodów dyscyplin paraolimpijskich w całym okresie obowiązywania ww. umowy, tj. od 2011 r.

Najwyższa Izba kontroli wskazuje, że umowa użyczenia przewiduje możliwość m.in. rozbudowy, przebudowy i remontu nieruchomości za zgodą użyczającego. COS nie podejmował jednak działań w zakresie pozyskania środków i przystosowania obiektów Torwar dla potrzeb niepełnosprawnych osób uprawiających sport. Nietrafnym jest też argument braku zainteresowania halami Torwar ze strony związków sportowych zrzeszających osoby niepełnosprawne. Brak takiego zainteresowania mógł wynikać z braku przystosowania obiektów dla potrzeb takich osób. Dodatkowym argumentem przemawiającym za celowością podjęcia ww. działań jest fakt, że hala Torwar II stanowi jedyne kryte lodowisko będące w dyspozycji COS.

(akta kontroli str. 866-881, 986-1007, 1046-1047)

OCENA CZĄSTKOWA

Dla osób niepełnosprawnych uprawiających sport, COS zapewnił równe zasady dostępu oraz jednakowe warunki cenowe, jak w przypadku pozostałych osób. Odnotowano jednak niskie wykorzystanie bazy COS-OPO oraz brak wykorzystania bazy COS w Warszawie przez organizacje zrzeszające niepełnosprawnych sportowców, co w ocenie NIK spowodowane było m.in. barierami architektonicznymi infrastruktury sportowej i towarzyszącej oraz niewystarczającą promocją tej części infrastruktury, z której niepełnosprawni sportowcy mogli korzystać.

⁴⁰ Znaki: poziomy P20 „Koperta” oraz pionowy D18a „Parking – miejsce zastrzeżone” wraz z tabliczką T29.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Podjęcie działań na rzecz pełnego przystosowania obiektów COS dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
 2. Podjęcie działań w zakresie zapewnienia możliwości uprawiania w obiektach COS wszystkich paraolimpijskich dyscyplin sportowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 9 sierpnia 2019 r.

Kontroler
Stanisław Wlazło
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Łodzi
Przemysław Szewczyk

.....
podpis